

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z powództwa "I." Spółki z o.o.

przeciwko E.S.

o zapłatę,

i z powództwa wzajemnego E.S.

przeciwko "I." Spółce z o.o.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 5 czerwca 2009 r.,

zażalenia pozwanej (powódki wzajemnej)

na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 19 grudnia 2008 r., sygn. akt [...],

- 1) **odrzuca zażalenie w części dotyczącej powództwa wzajemnego;**
- 2) **oddala zażalenie w pozostałej części.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 19 grudnia 2008 r. Sąd Okręgowy w W., po rozpoznaniu apelacji powoda (pozwanego wzajemnego) od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo główne i uwzględniającego powództwo wzajemne w zakresie kwoty 3 373,92 zł oraz orzekającego o kosztach procesu - uchylił w całości zaskarżony wyrok i odrzucił sprzeciw pozwanej (powódki wzajemnej) od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w W. w dniu 21 lipca 2005 r.

Sąd ustalił, że w dniu 21 lipca 2005 r. Sąd Rejonowy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniający powództwo I. spółki z.o.o. przeciwko E.S. o zapłatę kwoty 80 000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 22 kwietnia 2005 r. i kosztami procesu. Nakaz ten został doręczony pozwanej w dniu 19 sierpnia 2005 r. w trybie art. 139 § 1 k.p.c., po dwukrotnym awizowaniu.

W dniu 7 listopada 2005 r. pozwana wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty, w którym zgłosiła zarzut potrącenia oraz wytoczyła powództwo wzajemne o zasądzenie kwoty 50 405,32 zł. Wniosła o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu wskazując, że o wydaniu nakazu zapłaty dowiedziała się w dniu 31 października 2005 r. po otrzymaniu od komornika zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego. Nie odebrała z urzędu pocztowego nakazu zapłaty, bowiem nie znalazła w skrzynce pocztowej awiza. Od dnia 4 do dnia 28 sierpnia 2005 r. korzystała ze zwolnienia lekarskiego i z uwagi na chorobę oraz rzadkie przebywanie w siedzibie prowadzonej firmy złożyła w urzędzie pocztowym wniosek o kierowanie korespondencji w okresie od 1 do 31 sierpnia 2005 r. na inny adres.

Sąd Rejonowy, po uzyskaniu od komornika informacji, że pozwana otrzymała w dniu 25 października 2005 r. zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego wraz z odpisem tytułu wykonawczego oraz po stwierdzeniu, że wniosek pozwanej do urzędu pocztowego o przesyłanie korespondencji na inny adres wyłączał wyraźnie korespondencję sądową, postanowieniem z dnia 24 lutego 2006 r. odrzucił wniosek o przywrócenie terminu, jako złożony po terminie określonym w art. 169 § 1 k.p.c. oraz z tych samych przyczyn odrzucił sprzeciw od nakazu zapłaty. W wyniku zażalenia pozwanej Sąd Okręgowy postanowieniem

z dnia 30 listopada 2006 r. uchylił postanowienie o odrzuceniu sprzeciwu uznając, że wyjaśnienia wymaga czy pozwana otrzymała zawiadomienie o wszczęciu egzekucji w dniu 26 października 2005 r., jak wskazał komornik, czy też w dniu 31 października 2005 r., jak twierdzi pozwana.

Na wezwanie Sądu Rejonowego komornik nadesłał kserokopię zwrotnego poświadczenia odbioru, z której wynika, że doręczyciel nie zastał pozwanej w domu, wobec czego w dniu 26 listopada 2005 r. pozostawił przesyłkę od komornika w urzędzie pocztowym, o czym umieścił zawiadomienie w skrzynce listowej, zaś pozwana na zwrotnym poświadczeniu odbioru złożyła swój podpis potwierdzając odbiór przesyłki, lecz nie umieściła daty. Na dokumencie tym widnieje odcisk stempla pocztowego z datą 31 października 2005 r.

Postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2007 r. Sąd Rejonowy przywrócił pozwanej termin do wniesienia sprzeciwu i po rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 26 czerwca 2008r. oddalił w całości powództwo główne i zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3 617 zł kosztów zastępstwa procesowego, natomiast z powództwa wzajemnego zasądził od I. spółki z.o.o. na rzecz E.S. kwotę 3 373,92 zł i kwotę 485,17 zł tytułem kosztów postępowania oraz zasądził od E.S. na rzecz I. spółki z.o.o. kwotę 3 374 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Od wyroku tego wniosła apelację strona powodowa w całości, w odniesieniu do powództwa głównego i powództwa wzajemnego zgłaszając między innymi zarzut naruszenia art. 168 § 1 i art. 169 § 1 i 4 k.p.c. przez bezpodstawne przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty i niezachowanie terminów z art. 169 § 1 i 4 k.p.c. i na podstawie art. 380 k.p.c. wносиła o rozpoznanie również postanowienia Sądu pierwszej instancji o przywróceniu terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty.

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2008 r. Sąd Okręgowy w W. uchylił w całości zaskarżony wyrok i odrzucił sprzeciw od nakazu zapłaty.

Sąd drugiej instancji uznał zarzuty naruszenia art. 168 § 1 i art. 169 § 1 k.p.c. za uzasadnione stwierdzając, że nie było podstaw do przywrócenia terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty. Wskazał, że nakaz został doręczony pozwanej w dniu 19 sierpnia 2005 r. po dwukrotnym awizowaniu przesyłki, a sprzeciw wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu pozwana złożyła w dniu

7 listopada 2005 r. Oceniając, czy pozwana zachowała tygodniowy termin z art. 169 § 1 k.p.c. do złożenia wniosku o przywrócenie terminu Sąd Okręgowy stwierdził, że termin ten rozpoczął bieg od dnia 29 sierpnia 2005 r., to jest od zakończenia choroby pozwanej, a zatem wniosek złożony został po terminie. Jedynym argumentem, jaki pozwana wskazała wnosząc o przywrócenie terminu było to, że aż do dnia 31 października 2005 r. nie wiedziała o wydanym nakazie zapłaty. Jednakże, w ocenie Sądu, mając możliwość powzięcia informacji o pozostawionych dla niej przesyłkach pocztowych, nie podjęła żadnych działań w tym kierunku. Nie wykazała też, że zachowała tygodniowy termin z art. 169 § 1 k.p.c. do złożenia wniosku o przywrócenie terminu, otwarty dla niej w dniu 29 sierpnia 2005 r. Wniosek został złożony dopiero w dniu 7 listopada 2005 r., a więc po terminie. Z tych względów Sąd Okręgowy uznał, że Sąd pierwszej instancji z naruszeniem art. 169 § 1 k.p.c. przywrócił termin do wniesienia sprzeciwu, co skutkowało uchyleciem w całości zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 3 w zw. z art. 169 § 1 i art. 380 k.p.c. oraz odrzuceniem na podstawie art. 504 § 1 k.p.c. sprzeciwu jako spóźnionego.

Pozwana zaskarżyła powyższe postanowienie w całości zarzucając naruszenie art. 504 § 1 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że sprzeciw został wniesiony po terminie, naruszenie art. 368 § 3 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenie art. 169 § 1 k.p.c. przez błędne uznanie, że wniosek o przywrócenie terminu został złożony po terminie. Wnosiła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie w części dotyczącej powództwa wzajemnego podlega odrzuceniu z dwóch powodów. Po pierwsze brak jest orzeczenia Sądu Okręgowego rozstrzygającego o tej części wyroku Sądu pierwszej instancji, w której częściowo uwzględniono powództwo wzajemne. Sąd drugiej instancji uchylając wyrok Sądu Rejonowego w całości i odrzucając sprzeciw od nakazu zapłaty, nie orzekł w żaden sposób o uwzględnionym, w zakresie kwoty 3 373,92 zł, powództwie wzajemnym, co sprawia, że wobec braku rozstrzygnięcia w tym przedmiocie, niedopuszczalne jest wniesienie środka odwoławczego od nieistniejącego orzeczenia.

Po wtóre, zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c., poza orzeczeniami wymienionymi w art. 394¹ § 1 k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje tylko na postanowienia Sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie i wydane w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, a w sprawach gospodarczych skarga kasacyjna przysługuje tylko w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż 75 000 zł (art. 398² § 1 k.p.c.). Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, jeżeli w skardze kasacyjnej kwestionowane jest rozstrzygnięcie o powództwie głównym i powództwie wzajemnym, wartość przedmiotu zaskarżenia ustala się osobno dla każdego z nich (porównaj między innymi postanowienie z dnia 15 maja 2007 r. V CZ 35/07, nie publ.). Z uwagi na to, że powództwo wzajemne w rozpoznawanej sprawie obejmowało jedynie kwotę 50 405,32 zł, zaś w wyroku Sądu pierwszej instancji zasądzono z tego tytułu 3 373,92 zł, w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego powództwa wzajemnego, skarga kasacyjna ani zażalenie nie byłyby dopuszczalne, zgodnie z art. 394¹ § 2 w zw. z art. 398 (§ 1) k.p.c., nawet gdyby Sąd Okręgowy orzekł o tym roszczeniu.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398²¹ w zw. z art. 397 § 2 oraz art. 373 w zw. z art. 370 k.p.c. odrzucił zażalenie w części dotyczącej powództwa wzajemnego.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów zażalenia trzeba stwierdzić, że wbrew stanowisku skarżącej Sąd Okręgowy nie przyjął, iż nakaz zapłaty został pozwanej doręczony w trybie art. 139 § 3 k.p.c., a zatem zarzuty zażalenia w tym zakresie są bezprzedmiotowe. Zarówno Sąd Rejonowy jak i Sąd Okręgowy uznały nakaz za doręczony na podstawie art. 139 § 1 k.p.c. Chodzi zatem nie o doręczenie poprzez pozostawienie pisma w aktach sądowych z uwagi na nie ujawnienie zmiany adresu, lecz o doręczenie zastępcze przez awizo w sytuacji, gdy niemożliwe było doręczenie w sposób przewidziany w art. 131-138 k.p.c., w szczególności, gdy doręczyciel nie zastał adresata w domu czy siedzibie. W takiej sytuacji za datę doręczenia pisma złożonego w urzędzie pocztowym przyjmuje się datę jego odebrania przez adresata lub datę, w której upłynął termin do odbioru pisma (porównaj między innymi uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1971 r. III CZP 10/71, OSNCP 1971/11/187

i orzeczenie z dnia 6 lipca 2000 r. V CKN 1159/00, OSNC 2001/1/12). W rozpoznawanej sprawie zatem doręczenie pozwanej odpisu nakazu zapłaty nastąpiło w trybie art. 139 § 1 k.p.c. w dniu 19 sierpnia 2005 r., po bezskutecznym upływie kolejnego tygodniowego terminu pozostawienia nakazu w urzędzie pocztowym i zawiadomienia o tym w skrzynce pocztowej adresata. Pozwana nie twierdziła i nie wykazała, że doręczyciel naruszył warunki doręczenia określone w art. 139 § 1 k.p.c. w zw. z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym (Dz. U. Nr 62, poz. 697 ze zm.), w szczególności, że nie umieścił w skrzynce pocztowej zawiadomienia o pozostawieniu przesyłki w urzędzie pocztowym. Powoływana przez nią we wniosku o przywrócenie terminu okoliczność, że awiza giną, jest bez znaczenia prawnego, bowiem nie zostało wykazane, że pozwana podjęła niezbędne kroki, by zapobiec lub przeciwdziałać takiemu stanowi rzeczy, jak również nie zawiadomiła o tym urzędzie pocztowym i nie żądała stosowania innego sposobu doręczania przesyłek sądowych, w celu zabezpieczenia przed zaginięciem zawiadomień o ich pozostawieniu w urzędzie pocztowym. Przeciwnie: wnosząc o przekazywanie poczty przez okres sierpnia 2005r. pod inny adres, wyłączyła spod tego wniosku pisma sądowe. Nie wykazała zatem, że z przyczyn leżących po stronie urzędu pocztowego, doręczyciela czy innych osób trzecich, nie odebrała lub nie mogła odebrać pozostawionego w urzędzie pocztowym nakazu zapłaty.

W konsekwencji pozwana nie obaliła domniemania wynikającego z art. 139 § 1 k.p.c., że nakaz zapłaty został jej doręczony w dniu 19 sierpnia 2005 r. Skoro jednak w okresie od dnia 4 do dnia 28 sierpnia 2005 r. pozwana pozostawała na zwolnieniu lekarskim, istniała usprawiedliwiona przeszkoda do zapoznania się z nakazem zapłaty i złożenia sprzeciwu. Przeszkoda ta minęła w dniu 29 sierpnia 2005 r. i od tego dnia rozpoczął bieg termin do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, który upłynął w dniu 12 września 2005 r. Skoro, jak twierdzi pozwana, przyczyną uchybienia terminu do wniesienia sprzeciwu było to, że nie wiedziała, iż wydany został nakaz zapłaty, to ta przyczyna byłaby prawnie istotna tylko wówczas, gdyby pozwana wykazała, że jej nieświadomość w tym przedmiocie była przez nią nie zawiniona. Tymczasem słusznie Sąd Okręgowy stwierdził, że nie

zostało wykazane, iż z przyczyn od pozwanej niezależnych, nie mogła ona po dniu 28 sierpnia 2005 r. powziąć wiadomości o wydanym nakazie zapłaty. Usprawiedliwiona przyczyna nieświadomości, że nakaz został wydany i jaka jest jego treść minęła zatem w dniu 28 sierpnia 2005 r.

Trafnie więc Sąd Okręgowy uznał, że od tej daty rozpoczął także bieg tygodniowy termin z art. 169 § 1 k.p.c. do złożenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, który nie został zachowany. Nie było wobec tego podstaw do przywrócenia terminu.

Nie są również uzasadnione zarzuty zażalenia dotyczące naruszenia art. 504 § 1 oraz art. 368 § 3 k.p.c. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, jeżeli Sąd drugiej instancji, po rozpoznaniu na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienia o przywróceniu terminu do wniesienia środka odwoławczego, uzna je za nieuzasadnione, rozstrzyga tylko o wniesionym środku odwoławczym (porównaj między innymi uchwałę z dnia 16 listopada 2004r. III CZP 62/04, OSNC 2005/11/181 i przytoczone tam orzeczenia Sądu Najwyższego). Jeżeli jednym z zarzutów apelacji jest zarzut naruszenia art. 168 § 1 i art. 169 § 1 k.p.c. i w konsekwencji bezpodstawne przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym, Sąd drugiej instancji uznając zarzut ten za uzasadniony w wyniku zbadania w trybie art. 380 k.p.c. postanowienia o przywróceniu terminu do wniesienia sprzeciwu, uchyla zaskarżony wyrok i odrzuca sprzeciw, na podstawie stosowanego odpowiednio art. 386 § 3 w zw. z art. 504 § 1 k.p.c. (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1973 r. II CR 827/73, OSPiKA 1974/12/260). W sytuacji bowiem, gdy zachodziły podstawy do odrzucenia sprzeciwu, wydanie wyroku przez Sąd pierwszej instancji było niedopuszczalne.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394 § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako nie uzasadnione.